

Na osnovu člana 17. st. 1. i 4. Zakona o veterinarstvu u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 34/02), Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa, na prijedlog Ureda za veterinarstvo Bosne i Hercegovine, donosi

PRAVILNIK

O OBILJEŽAVANJU SIROVINA I PROIZVODA ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA I IZRADI, OBLIKU I SADRŽAJU VETERINARSKIH OZNAKA

POGLAVLJE I. UVODNE ODREDBE

Član 1. (Predmet)

Ovim Pravilnikom propisuje se:

- a) način i postupak veterinarskog obilježavanja sirovina životinjskog porijekla (u daljnjem tekstu: sirovine), proizvoda životinjskog porijekla (u daljnjem tekstu: proizvodi), prehrambenih proizvoda s dodatkom životinjskih sastojaka iznad 10% (u daljnjem tekstu: prehrambeni proizvodi), označavanje šarži i serija sirovina, proizvoda i prehrambenih proizvoda u procesu proizvodnje, s ciljem da se utvrdi njihovo porijeklo, garantira njihovo jednostavno raspoznavanje, te da dokaže da su proizvedene sirovine, proizvodi i prehrambeni proizvodi prošli zahtijevanu veterinarsku kontrolu;
- b) oblik, sadržaj i izrada veterinarskih oznaka kojima se obilježavaju sirovine, proizvodi i prehrambeni proizvodi, s ciljem da se oni stave u javni promet zdravstveno ispravni i obilježeni, zaštiti zdravlje potrošača i okoliša, te spriječi širenje zaraznih bolesti životinja;
- c) zaduženja i razduženja veterinarskih oznaka i postupanje s njima od strane zaduženih lica koja obavljaju poslove veterinarskog pregleda i kontrole u objektima.

Član 2. (Primjena Pravilnika)

- (1) Odredbe ovog Pravilnika primjenjuju se u svim objektima koji moraju biti registrirani u skladu s odredbama čl. 30. i 31. Zakona o veterinarstvu u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 34/02).
- (2) Provođenje odredbi ovog Pravilnika vrše Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Republike Srpske, Federalna uprava za inspekcijske poslove Federacije Bosne i Hercegovine, Republička uprava za inspekcijske poslove Republike Srpske, Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine i Inspektorat Ureda gradonačelnika Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: nadležna tijela entiteta i Brčko Distrikta BiH).

Član 3. (Značenje termina)

Pored termina iz Zakona o veterinarstvu u Bosni i Hercegovini i Odluke o načinu obavljanja veterinarsko-zdravstvenog pregleda i kontrole životinja prije klanja i proizvoda životinjskog porijekla ("Službeni glasnik BiH", broj 82/06) termini korišteni u ovom Pravilniku imaju slijedeće značenje:

- a) žig je veterinarska oznaka izrađena od metala namijenjena za obilježavanje mesa i organa (trupova, polutki i četvrti) zaklanih životinja;
- b) pečat je veterinarska oznaka izrađena od gume, namijenjena za označavanje dokumentacije koja prati pošiljke sirovina, proizvoda ili prehrambenih proizvoda;
- c) zdravstveno ispravne sirovine, proizvodi ili prehrambeni proizvodi su oni koji su nakon propisanih postupaka veterinarsko-zdravstvenog pregleda kojeg obavi ovlašteni veterinar ili veterinarski inspektor ocijenjeni kao upotrebljivi u javnoj potrošnji;

- d) potvrda o zdravstvenoj ispravnosti sirovina, proizvoda ili prehrambenih proizvoda u unutrašnjem prometu (u daljnjem tekstu: veterinarska potvrda) je isprava kojom veterinar potvrđuje zdravstvenu ispravnost sirovina, proizvoda ili prehrambenih proizvoda koji su namijenjeni za javnu potrošnju;
- e) međunarodna potvrda o zdravstvenom stanju pošiljke sirovina, proizvoda ili prehrambenih proizvoda (u daljnjem tekstu: certifikat) je isprava kojom ovlašteni veterinar ili veterinarski inspektor potvrđuje zdravstvenu ispravnost proizvoda koji su namijenjeni za izvoz;
- f) objekat za proizvodnju sirovina, proizvoda ili prehrambenih proizvoda (u daljnjem tekstu: objekat) je zgrada u kojoj se obavlja djelatnost klanja životinja, sakupljanja, dorade, obrade, prerade, ambalažiranja, pakiranja, preambalažiranja, prepakiranja, hlađenja i skladištenja sirovina, proizvoda ili prehrambenih proizvoda sa pripadajućim pomoćnim zgradama i infrastrukturom kao i cjelokupnim područjem koje pripada toj zgradi;
- g) proizvodno skladište je prostor u sastavu objekta gdje se mogu čuvati samo sirovine, proizvodi ili prehrambeni proizvodi vlastite proizvodnje;
- h) stavljanje u promet za javnu potrošnju je svako stavljanje sirovina, proizvoda ili prehrambenih proizvoda u promet nakon završene proizvodnje, osim proizvodnje i upotrebe u sopstvenom domaćinstvu, kada je ovlašteni veterinar ili veterinarski inspektor ustanovio da su sirovine, proizvodi ili prehrambeni proizvodi zdravstveno ispravni te je za njih izdao potvrdu o zdravstvenoj ispravnosti;
- i) praćenje (sljedivost) znači mogućnost praćenja sirovina, proizvoda ili prehrambenih proizvoda od mjesta porijekla do konačnog potrošača;
- j) proizvodna serija je količina istih sirovina, proizvoda ili prehrambenih proizvoda dobijenih u određenom periodu - vremenu (na primjer jednodnevna proizvodnja) i označenih određenim oznakama koje prati jedna ili više potvrda o zdravstvenom stanju. Proizvodna serija sastavljena je od jedne ili više proizvodnih šarži;
- k) proizvodna šarža je određena količina sirovina, proizvoda ili prehrambenih proizvoda istog sastava, obrađenih u istim mašinama odnosno, istom opremom i pod jednakim uslovima u jednom proizvodnom procesu, koju prati najviše jedna potvrda o zdravstvenoj ispravnosti. Potvrda o zdravstvenoj ispravnosti može se izdati za više šarži zajedno;
- l) ambalažiranje je postupak zaštite sirovine, proizvoda ili prehrambenog proizvoda, zavijanjem u osnovni zavoj ili omot (npr. kobasice) prilikom čega sirovina, proizvod ili prehrambeni proizvod dolaze u neposredni kontakt sa zavojem ili omotom;
- m) ambalaža je osnovni zavoj ili omot, odnosno odgovarajuća posuda koja dolazi u neposredni kontakt sa sirovinom, proizvodom ili prehrambenim proizvodom;
- n) pakiranje je stavljanje sirovina, proizvoda ili prehrambenih proizvoda u transportnu ili zbirnu ambalažu (u daljem tekstu: paket) za puštanje u promet;
- o) preambalažiranje je postupak kojim se ambalažirana sirovina, proizvod ili prehrambeni proizvod prije stavljanja u promet ponovo ambalažira i po potrebi pakira;
- p) veterinarski kontrolni broj objekta je oznaka koja je dobijena prilikom registracije objekta od strane nadležnog organa entiteta i Brčko Distrikta BiH;
- r) registracija objekata je utvrđivanje propisanih veterinarsko-zdravstvenih uslova u prehrambenim i drugim objektima iz oblasti veterinarstva u smislu da li oni u pogledu izgradnje, opreme, načina rada, stručnog kadra, tehničkog uređenja, samokontrole i higijene odgovaraju propisanim uslovima;
- s) trup je cijeli trup zaklane životinje nakon iskrvarenja, odstranjenih unutrašnjih organa (evisceracija), odstranjenih nogu u karpalnom i tarzalnom zglobu, odstranjene glave, repa i vimena;
- š) meso peradi su svi dijelovi domaćih kokoški, ćurana, biserki, patki, gusaka i nojeva, koji su upotrebljivi za ljudsku ishranu;

- t) proizvodi od jaja su proizvodi za ishranu ljudi izrađeni od različitih dijelova jaja ili njihove mješavine, poslije odstranjivanja ljuske i membrane;
- u) sirovo mlijeko je nepromijenjena izlučevina mliječne žlijezde jedne ili više krava, ovaca, koza ili bivolica koje nije zagrijavano iznad temperature od 40°C ili podvrgnuto postupku s jednakovrijednim učinkom;
- v) deklaracija je oznaka propisana Pravilnikom o općem deklariranju ili označavanju upakirane hrane ("Službeni glasnik BiH", broj 87/08);
- z) "BA" je veterinarska oznaka ovalnog oblika koja predstavlja dvoslovni kod Bosne i Hercegovine po standardu BAS EN ISO 3166-1, BAS ISO 3166-2, BAS ISO 3166-3;

POGLAVLJE II. NAČIN I POSTUPAK OBILJEŽAVANJA MESA

Odjeljak A. Trupovi i organi zaklanih kopitara i papkara

Član 4. (Obilježavanje tokom obrade)

- (1) Svi dijelovi papkara, odnosno kopitara nakon klanja moraju se obilježiti papirnim oznakama, karticama ili na drugi način da se uspostavi veza između glave, trupa i organa nakon odvajanja.
- (2) Obilježavanje iz stava (1) ovog člana vrši se pod nadzorom ovlaštenog veterinara ili veterinarskog inspektora.
- (3) Ni jedan dio zaklane životinje iz stava (1) ovog člana ne smije se odstraniti dok ovlašteni veterinar ili veterinarski inspektor ne izvrši pregled.

Član 5. (Papirne oznake)

Papirne oznake i kartice kojima se obilježavaju svi dijelovi zaklanih papkara, odnosno kopitara trebaju biti bijele boje, a svaki dio veličine 4 cm x 6 cm. Dijelovi papirne oznake su međusobno perforirani, tako da se pri korištenju mogu lako odvajati. Brojevi na svakom dijelu moraju biti ispisani tamnom bojom, a njihova visina mora iznositi 2 cm.

Član 6. (Način obilježavanja)

- (1) Obilježavanja dijelova zaklanih papkara, odnosno kopitara papirnim oznakama i karticama vrši se na slijedeći način:
  - a) dijelovi trupa i organa zaklanih papkara (goveda, junadi, teladi i bivola) odnosno, kopitara, obilježavaju se šestodijelnim papirnim oznakama ili karticama i to: prvim dijelom obilježava se koža, drugim glava, trećim i četvrtim dijelom obilježavaju se obje polovine trupa, petim dijelom grudni, a šestim dijelom trbušni organi;
  - b) dijelovi trupa i organa zaklanih svinja, obilježavaju se četverodijelnim papirnatim oznakama ili karticama i to: prva i druga oznaka stavljaju se na obje polovine trupa, treća se stavlja na zajednički izvađene trbušne i grudne organe, a četvrta na jezik. Ako se iz bilo kog razloga od trupa svinje mora odvojiti glava ili neki drugi organ, koriste se oznake sa toliko dijelova da svaki dio trupa, odvojeni organ ili dio organa bude posebno obilježen u trenutku pregleda;
  - c) dijelovi trupa i organa zaklanih ovaca, jagnjadi, koza i jaradi obilježavaju se sa onoliko dijelova oznaka koliko ima dijelova trupa ili odvojenih organa u trenutku pregleda.
- (2) Poslije pregleda, procjene i obilježavanja trupa i organa zaklanih papkara, odnosno kopitara, papirne oznake ili kartice moraju se skinuti s mjesta na koja su stavljena.

Član 7.

(Obilježavanje nakon obrade i pregleda)

- (1) Ako se veterinarsko-zdravstvenim pregledom ne može ocijeniti da su trup i organi zaklanih papkara, odnosno kopitara upotrebljivi za ishranu ljudi, na trup i pripadajuće organe se stavlja kartica sa oznakom "ZADRŽANO".
- (2) Dijelovi kartice iz stava (1) ovog člana stavljaju se na trup, dijelove trupa i organe zaklanih papkara, odnosno kopitara na mjesta propisana članom 16. ovog Pravilnika.
- (3) Karticu sa oznakom "ZADRŽANO" stavlja ovlašteni veterinar ili veterinarski inspektor i ona mora ostati na mjestu na koje je stavljena sve dok ovlašteni veterinar ili veterinarski inspektor ne ocijeni upotrebljivost trupa i organa zaklanih papkara, odnosno kopitara.

Član 8.

(Izgled kartice)

- (1) Kartica sa oznakom "ZADRŽANO" treba biti šestodijelna, s tim da svaki dio bude veličine 3,5 cm x 7 cm. Svih šest dijelova međusobno moraju biti povezani perforacijama, tako da se pri korištenju mogu lako odvajati. Kartica je žute boje, a natpisi na njoj odštampani uokvirenim crnim slovima, visine 0,8 cm.
- (2) Pojedinačni dio kartice ima dvije strane:
  - a) na strani 1. u gornjem redu je tekst: "VETERINARSKA INSPEKCIJA", a u donjem dijelu je tekst: "ZADRŽANO".
  - b) na strani 2. u gornjem redu je odštampan redni broj kartice arapskim brojem, veličine 1 cm, a u donjem dijelu je tekst: "ZADRŽANO".
- (3) Papirne kartice sa tekstom "ZADRŽANO" se mogu koristiti samo jedanput.

Član 9.

(Obilježavanje žigom i vrućim žigom)

- (1) Trupovi i organi, odnosno meso zaklanih papkara, odnosno kopitara, poslije veterinarsko-zdravstvenog pregleda i ocjene, obilježavaju se žigom ili vrućim žigom, čiji otisak na mesu i organima poslije stavljanja mora biti jasan i čitljiv.
- (2) Boja koja se koristi za stavljanje žiga mora biti plava, neškodljiva za zdravlje ljudi.
- (3) Etiketa za zbirno pakiranje mesa i organa mora imati serijski broj, a o utrošku etiketa vodi se evidencija.

Član 10.

(Obilježavanje mesa i organa ocijenjenih upotrebljivim za ishranu ljudi)

- (1) Meso i organe zaklanih papkara, odnosno kopitara, koji su ocijenjeni kao upotrebljivi za ishranu ljudi, obilježava ovlašteni veterinar ili veterinarski inspektor.
- (2) Ovalni žig i pečat za obilježavanje sadrži:
  - a) u gornjem redu tekst: "BOSNA I HERCEGOVINA" ili skraćenicu imena države "BA";
  - b) u donjem dijelu tekst: "VETERINARSKA INSPEKCIJA";
  - c) u sredini, veterinarski kontrolni broj objekta i ispod njega datum izvršenog pregleda;
  - d) ispod datuma izvršenog pregleda dodaje se numeracija pod kojom se zadužuje ovlašteni veterinar ili veterinarski inspektor;

"Službeni glasnik BiH" broj: 82/09,75/13

Ovalni žig i pečat je širine 6,5 cm i visine 4,5 cm. Visina slova je 0,8 cm, visina brojeva datuma 0,5 cm, visina veterinarskog kontrolnog broja objekta 1 cm. Izgled ovalnog žiga i pečata nalazi se u Prilogu I ovog Pravilnika (Primjer 1.).

(3) Okrugli žig i pečat za obilježavanje sadrži:

- a) u gornjem redu tekst: "VETERINARSKA INSPEKCIJA";
- b) u donjem redu naziv općine u kojoj je sjedište registriranog objekta;
- c) u sredini, veterinarski kontrolni broj i ispod njega datum izvršenog pregleda;
- d) ispod datuma izvršenog pregleda dodaje se numeracija pod kojom se zadužuje ovlašteni veterinar ili veterinarski inspektor;

Okrugli žig i pečat je prečnika 4,5 cm. Visina slova je 0,8 cm, visina brojeva datuma 0,5 cm, visina veterinarskog kontrolnog broja 1 cm. Izgled okruglog žiga i pečata nalazi se u Prilogu I ovog Pravilnika (Primjer 2.).

(4) Veterinarski kontrolni broj, osim uslova propisanih članom 4. Odluke o uslovima kojima moraju udovoljavati objekti za klanje životinja, obradu, preradu i skladištenje proizvoda životinjskog porijekla ("Službeni glasnik BiH", broj 27/05) treba sadržati i brojčanu oznaku entiteta i Brčko Distrikta BiH i to: 1 - oznaka Brčko Distrikta BiH, 2 - oznaka Federacije BiH i 3 - oznaka Republike Srpske.

Član 11. (Upotreba žiga)

(1) U skladu sa čl. 30. i 31. Zakona o veterinarstvu u Bosni i Hercegovini, objekti za koje je prilikom registracije utvrđeno da u potpunosti ispunjavaju sve propisane uslove i koji kao takvi nemaju ograničenja u trgovini za obilježavanje trupova, polutki, četvrti i organa koji su ocijenjeni kao upotrebljivi za ishranu ljudi koriste isključivo žig i pečat iz člana 10. stav (2) ovog Pravilnika.

(2) U skladu sa čl. 30. i 31. Zakona o veterinarstvu u Bosni i Hercegovini, objekti za koje je prilikom registracije utvrđeno da ne ispunjavaju u potpunosti sve propisane uslove i koji kao takvi imaju ograničenja u trgovini za obilježavanje trupova, polutki, četvrti i organa koji su ocijenjeni kao upotrebljivi za ishranu ljudi koriste isključivo žig i pečat propisan članom 10. stav (3) ovog Pravilnika. Objekti iz ovoga stava, mogu stavljati u promet sirovine, proizvode ili prehrambene proizvode isključivo u sopstvenim prodajnim objektima i ne mogu ih prodavati na drugim prodajnim mjestima ili u drugim objektima.

(3) U skladu sa st. (1) i (2) ovog člana meso kopitara i bivola obilježava se žigom i pečatom u kome je ispisana i vrsta mesa: "MESO KOPITARA" ili "MESO BIVOLA". Izgled ovih žigova i pečata nalazi se u Prilogu I ovog Pravilnika (Primjeri 3. i 4.).

(4) Meso svinja i divljači koji su pregledani na trihinelozu, pored žiga i pečata iz člana 10. st. (2) i (3) i žiga i pečata iz člana 22. stav (1) ovog Pravilnika obilježava se i okruglim žigom prečnika 2,5 cm, u kojem je ispisano slovo "T" visine 1 cm u sredini žiga. Izgled ovog žiga nalazi se u Prilogu I ovog Pravilnika (Primjer 5.).

Član 12. (Obilježavanje mesa i organa ocijenjenih uslovno upotrebljivim za ishranu ljudi)

Trupovi, polutke, četvrti i organi životinja koji su ocijenjeni kao uslovno upotrebljivi za ishranu ljudi, obilježavaju se žigom u obliku kvadrata i veličine stranica 6 cm. Žig sadrži tekst:

- a) u gornjem redu: "VETERINARSKA INSPEKCIJA";
- b) u donjem redu naziv općine u kojoj je sjedište registriranog objekta;
- c) u sredini, veterinarski kontrolni broj i ispod njega datum izvršenog pregleda;

d) za meso kopitara, bivola i divljači u žigu ispisan naziv vrste mesa;

Visina slova je 0,8 cm, visina brojeva datuma 0,5 cm, a visina veterinarskog kontrolnog broja 1 cm. Izgled ovog žiga nalazi se u Prilogu I ovog Pravilnika (Primjer 6.).

Član 13.

(Obilježavanje mesa i organa ocijenjenih upotrebljivim za preradu)

Trupovi, polutke, četvrti i organi koji su ocijenjeni kao upotrebljivi za preradu, obilježavaju se žigom u obliku pravougaonika sa stranicama veličine 6 cm x 4 cm. Žig sadrži tekst:

- a) u gornjem redu: "VETERINARSKA INSPEKCIJA";
- b) u donjem redu naziv općine u kojoj je sjedište registriranog objekta;
- c) u sredini, veterinarski kontrolni broj i ispod njega datum izvršenog pregleda;
- d) za meso kopitara, bivola i divljači u žigu ispisan naziv vrste mesa;
- e) tekst: "ZA PRERADU".

Izgled ovog žiga nalazi se u Prilogu I ovog Pravilnika (Primjer 7.).

Član 14.

(Obilježavanje mesa i organa ocijenjenih neupotrebljivim za ishranu ljudi)

Trupovi, polutke, četvrti i organi svih vrsta životinja koji su ocijenjeni kao neupotrebljivi za ishranu ljudi, obilježavaju se žigom u obliku ravnostranog trougla, stranica veličine 5 cm.

Žig sadrži tekst:

- a) "VETERINARSKA INSPEKCIJA";
- b) naziv općine u kojoj je sjedište registriranog objekta;
- c) u sredini, veterinarski kontrolni broj i ispod njega datum izvršenog pregleda.

Izgled ovog žiga nalazi se u Prilogu I ovog Pravilnika (Primjer 8.).

Član 15.

(Obilježavanje slabo bobičavog mesa zaklanih životinja)

(1) Trupovi i glave slabo bobičavih zaklanih papkara i kopitara koji se osposobljavaju zamrzavanjem, obilježavaju se karticom na kojoj mora biti ispisano:

PRIVREMENO ZADRŽANO

BOBIČAVO

Z a z a m r z a v a n j e

Datum početka osposobljavanja

Datum završetka osposobljavanja

M.P. Ovlašteni veterinar ili veterinarski inspektor

(2) Kartica iz stava (1) ovog člana crvene je boje, veličine 14 x 7 cm.

Član 16.
(Mjesto postavljanja žiga)

(1) Trup, polutke, četvrti i organi zaklanih papkara, odnosno kopitara koji su ocijenjeni kao upotrebljivi za ishranu ljudi obilježavaju se žigom na određenim mjestima:

a) kod goveda, junadi, teladi, bivola i kopitara žigovi se stavljaju na obje polovice trupa, i to:

- 1) vanjska strana buta;
- 2) leđa u predjelu iznad bubrega;
- 3) grudi;
- 4) plećke;

b) kod svinja žigovi se stavljaju na obje polovice trupa, i to :

- 1) vanjska strana buta iznad metatarzalnog zgloba;
- 2) leđa u predjelu iznad bubrega;
- 3) plećke iznad metakarpalnog zgloba;

c) kod ovaca i koza žigovi se stavljaju s obje strane trupa ili polutke, i to na:

- 1) plećku;
- 2) unutrašnju stranu buta;

d) kod prasadi, jagnjadi i jaradi žig se stavlja na leđa između plećki i na unutrašnju stranu buta;

e) na polutke svinja, trupove prasadi i divljači stavlja se žig propisan članom 11. stav (4) ovog Pravilnika na gornji dio vanjske strane buta;

f) glava, jezik, srce, pluća i jetra koji su ocijenjeni kao upotrebljivi za ishranu ljudi, obilježavaju se žigom ili vrućim žigom. Ako glava ili jezik ovaca i koza nisu odvojeni od trupa, ne moraju se posebno obilježavati.

(2) Izuzetno od odredbi stava (1) tač. a), b), c) i d) ovog člana, ukoliko se rasijecanje za dalju obradu ili preradu obavlja u istom objektu u kojem je obavljeno i klanje, trup se obilježava stavljanjem žiga na grudi u blizini grudne kosti, a unutrašnji organi se ne obilježavaju.

Član 17.
(Označavanje upakiranog mesa)

(1) Ako se iz objekta otprema ohlađeno ili zamrznuto neupakirano meso u osnovnim dijelovima i organi ili iznutrice u zbirnom pakiranju, a namijenjeni su daljoj obradi, doradi ili preradi u drugom objektu, oznaka žiga i pečata i datum klanja ili zamrzavanja se stavlja na vanjskoj strani zbirnog pakiranja, tako da se oznaka pri otvaranju poništi. Sadržaj i oblik oznake žiga i pečata propisani su članom 10. st. (2) i (3) ovog Pravilnika.

(2) Ako se iz objekta otprema ohlađeno ili zamrznuto, prethodno upakirano meso, u osnovnim dijelovima, organi ili iznutrice, umotani u folije ili stavljeni u kese, a zatim u zbirno pakiranje, svaki dio mora da bude obilježen žigom i pečatom sa datumom klanja. Na vanjsku površinu zbirnog pakiranja stavlja se oznaka žiga i pečata, datum klanja ili zamrzavanja tako da se oznaka žiga i pečata pri otvaranju zbirnog pakiranja poništi. Sadržaj i oblik oznake žiga i pečata propisani su članom 10. st. (2) i (3) ovog Pravilnika.

(3) Ako se komadi mesa ili unutrašnji organi, upakirani u jedinično pakiranje, stavljaju u promet, na ambalažu se stavlja oznaka žiga i pečata, datum klanja i/ili zamrzavanja. Na vanjsku površinu zbirnog pakiranja stavlja se oznaka žiga i pečata, datum klanja i/ili zamrzavanja tako da se oznaka žiga i pečata pri otvaranju zbirnog pakiranja poništi. Sadržaj i oblik oznake žiga i pečata propisani su članom 10. st. (2) i (3) ovog Pravilnika.

Odjeljak B. Trupovi, meso i organi zaklane peradi i kunića

Član 18.

(Trupovi, meso i organi zaklane peradi)

(1) Cijeli trupovi peradi, ocijenjeni kao upotrebljivi za ishranu ljudi, u prometu se mogu nalaziti samo upakirani u kesu ili drugu odgovarajuću ambalažu.

(2) Trupovi, rasječeno meso (konfekcionirano) i iznutrice zaklane peradi, koji su ocijenjeni kao upotrebljivi za ishranu ljudi, obilježavaju se na slijedeći način i to, ako se:

a) u promet stavljaju pojedinačno upakirani trupovi, oznaka žiga i pečata štampa se na etiketi, kesi ili drugoj ambalaži;

b) u promet stavljaju dijelovi trupa ili unutrašnji organi upakirani u pojedinačno pakiranje, oznaka žiga i pečata štampa se na etiketi, kesi ili drugoj ambalaži.

(3) Izgled i korištenje veterinarske oznake iz stavka 2. toč. a) i b) ovoga članka propisani su člankom 25. st. (2) i (3) i člankom 11. st. (1) i (2) ovoga Pravilnika..

(4) Na zbirno pakiranje mesa i iznutrica iz stava (2) ovog člana stavlja se oznaka žiga i pečata štampana na numerisanoj etiketi, datum klanja ili zamrzavanja tako da se oznaka žiga i pečata pri otvaranju zbirnog pakiranja poništi. Izgled i korištenje oznake žiga i pečata propisani su odredbama člana 10. st. (2) i (3) i člana 11. st. (1) i (2) ovoga Pravilnika.

Član 19.

(Trupovi, meso i organi drugih pernatih životinja)

Obilježavanje trupova, mesa i organa pernatih životinja (noj, emu i dr.) koji su ocijenjeni kao upotrebljivi za ishranu ljudi, vrši se u skladu s odredbama čl. 10. i 11. ovog Pravilnika, stavljanjem žiga na obje strane grudi, na vrat, batak i krila, a na zbirno pakiranje na način propisan odredbama člana 18. ovog Pravilnika.

Član 20.

(Trupovi i meso zaklanih kunića)

Trupovi, rasječeno meso i iznutrice zaklanih kunića koji su ocijenjeni kao upotrebljivi za ishranu ljudi, obilježavaju se na način propisan odredbama člana 18. ovog Pravilnika.

Odjeljak C. Odstrijeljena divljač, trupovi i meso divljači

Član 21.

(Odstrijeljena divljač, trupovi i meso divljači)

Na trup i pripadajuće organe odstrijeljene sitne, krupne ili pernate divljači stavlja se papirna oznaka koja sadrži podatak o mjestu odstrjela i datumu odstrjela.

Član 22.

(Izgled žiga)

(1) U objektu za obradu i rasijecanje divljači iz uzgoja i odstrijeljene krupne divljači, poslije skidanja kože, trup, rasječeno meso i organi koji su ocijenjeni kao upotrebljivi za ishranu ljudi, obilježava se petougaonim žigom i pečatom koji sadrži slijedeće podatke:

- a) u gornjem dijelu skraćenica imena države "BA" ispisana velikim štampanim slovima;
- b) u donjem dijelu tekst: "VETERINARSKA INSPEKCIJA";
- c) u sredini, veterinarski kontrolni broj objekta i ispod njega datum izvršenog pregleda;
- d) ispod datuma izvršenog pregleda dodaje se numeracija pod kojom se zadužuje ovlašteni veterinar ili veterinarski inspektor.

Visina slova je 0,8 cm, visina brojeva datuma 0,5 cm, visina veterinarskog kontrolnog broja 1 cm. Otisak žiga i pečata iz ovog stava stavlja se na mjesta propisana članom 16. stav (1) tač. a) i b) ovog Pravilnika. Izgled ovog žiga nalazi se u Prilogu I ovog Pravilnika (Primjer 9.).

(2) U objektu za obradu i rasijecanje divljači iz uzgoja i odstrijeljene sitne divljači, poslije skidanja kože, trup, rasječeno meso i organi koji su ocijenjeni kao upotrebljivi za ishranu ljudi, obilježavaju se petougaonim žigom i pečatom koji sadrži slijedeće podatke:

- a) u gornjem dijelu skraćenica imena države "BA" ispisana velikim štampanim slovima;
- b) u donjem dijelu tekst: "VETERINARSKA INSPEKCIJA";
- c) u sredini, veterinarski kontrolni broj objekta i ispod njega datum izvršenog pregleda;
- d) ispod datuma izvršenog pregleda dodaje se numeracija pod kojom se zadužuje ovlašteni veterinar ili veterinarski inspektor.

Visina svih znakova na žigu i pečatu je 0,2 cm. Otisak žiga i pečata iz ovoga stava stavlja se na mjesta propisana članom 16. stav (1) tačka d) ovog Pravilnika. Izgled ovog žiga nalazi se u Prilogu I ovog Pravilnika (Primjer 10.).

(3) Veličina žiga i pečata navedenih u st. (1) i (2) ovoga člana mora biti dovoljna da sadrži sve potrebne podatke jasne i čitljive.

Član 23.

(Označavanje upakiranog mesa i organa divljači)

(1) Na pojedinačnim pakiranjima mesa i iznutrica divljači oznaka zdravstvene ispravnosti iz prethodnog člana stavlja se tako da se naštampa na ambalažu ili nalijepi etiketa sa otisnutim žigom i pečatom.

(2) Na zbirno pakiranje mesa i iznutrica divljači, stavlja se oznaka žiga i pečata štampana na etiketi, datum pregleda i zamrzavanja tako da se oznaka žiga i pečata pri otvaranju zbirnog pakiranja poništi. Izgled žiga i pečata propisan je odredbama člana 22. ovog Pravilnika.

POGLAVLJE III. NAČIN I POSTUPAK OBILJEŽAVANJA SIROVINA, PROIZVODA I PREHRAMBENIH PROIZVODA

Član 24.

(Veterinarska oznaka zdravstvene ispravnosti)

(1) Sirovine, proizvodi ili prehrambeni proizvodi prije otpreme iz objekta za proizvodnju moraju biti obilježeni veterinarskom oznakom zdravstvene ispravnosti u obliku žiga i pečata (u daljnjem tekstu: veterinarska oznaka).

(2) Ako se sirovine, proizvodi ili prehrambeni proizvodi upućuju na dalju obradu, doradu, odnosno preradu u neki drugi objekat, prije ponovnog stavljanja u promet obilježavaju se veterinarskom oznakom u kojoj su navedeni obavljeni postupci obrade, dorade, odnosno prerade.

(3) Veterinarska oznaka mora biti čitka, ne može se izbrisati i njezini znakovi moraju biti jasni. Oznaka mora biti na sirovini, proizvodu ili prehrambenom proizvodu, odnosno na ambalaži.

Član 25.

(Način postavljanja veterinarske oznake)

(1) Veterinarska oznaka stavlja se na sirovine, proizvode ili prehrambene proizvode na jedan od slijedećih načina:

- a) na proizvod tako da se otisne pečatom, žigom, vrućim žigom ili postavi pločicu od otpornog materijala koja se ne može ukloniti i koja ispunjava sve higijenske zahtjeve;
- b) na ambalažu tako da se naštampa, otisne pečatom, odnosno žigom ili nalijepi etiketa sa veterinarskom oznakom;
- c) na paket tako da se otisne pečatom, odnosno žigom, nalijepi etiketa sa veterinarskom oznakom ili postavi pločica od otpornog materijala koja se ne može ukloniti i koja ispunjava sve higijenske uslove.

(2) Veterinarska oznaka za pojedinačna pakiranja je ovalnog oblika i sadrži:

- a) u gornjem redu dvoslovni kod Bosne i Hercegovine "BA";
- b) u donjem redu veterinarski kontrolni broj objekta;

Izgled ove oznake nalazi se u Prilogu I ovog Pravilnika (Primjer 11.).

(3) Veterinarska oznaka po veličini treba biti prilagođena veličini pojedinačnih pakiranja, jasno vidljiva i neizbrisiva, a slova i brojevi jasno čitljivi.

(4) Veterinarska oznaka za zbirno pakiranje ovalnog je oblika, širine 6,5 cm, visine 4,5 cm ili okruglog oblika, prečnika 4,5 cm i sadrži:

- a) u gornjem redu tekst, "BOSNA I HERCEGOVINA";
- b) u donjem dijelu tekst: "VETERINARSKA INSPEKCIJA";
- c) a u sredini, veterinarski kontrolni broj objekta.

Visina slova je 0,8 cm, a visina veterinarskog broja objekta je 1 cm.

Veterinarsku oznaku ovalnog oblika koriste isključivo objekti za proizvodnju i preradu proizvoda životinjskog porijekla u skladu s članom 11. stav (1) ovoga Pravilnika, dok veterinarsku oznaku okruglog oblika koriste isključivo objekti za proizvodnju i preradu proizvoda životinjskog porijekla u skladu s članom 11. stav (2) ovog Pravilnika.

(5) Na pakete od kartona nije dozvoljeno štampati veterinarske oznake.

(6) Veterinarska oznaka stavlja se na vanjsku površinu zbirnog pakiranja, tako da se pri otvaranju poništi.

(7) O utrošku veterinarskih oznaka iz stava (4) ovog člana vodi se evidencija.

(8) Izuzetno od stavka (6) ovog članka na zbirna pakiranja ne mora se stavljati veterinarska oznaka na vanjsku površinu ukoliko je na pojedinačna pakiranja postavljena veterinarska oznaka

Član 26.

(Proizvodi od mesa)

(1) Pojedinačni proizvodi od mesa obilježavaju se na način propisan odredbama čl. 24. i 25. ovog Pravilnika.

(2) Na zbirno pakiranje stavlja se veterinarska oznaka i datum proizvodnje, tako da se veterinarska oznaka pri otvaranju poništi.

(3) Sadržaj i oblik veterinarske oznake iz stava (2) ovog člana propisani su članom 25. stav (4) ovog Pravilnika.

Član 27.

(Mlijeko i proizvodi od mlijeka)

(1) Mlijeko koje je pakirano u pojedinačnu ambalažu i pojedinačni proizvodi od mlijeka, ocijenjeni upotrebljivim za ishranu ljudi, obilježavaju se na način propisan odredbama čl. 24. i 25. ovog Pravilnika.

(2) Na zbirno pakiranje stavlja se veterinarska oznaka i datum proizvodnje, tako da se veterinarska oznaka pri otvaranju poništi.

(3) Sadržaj i oblik veterinarske oznake iz stava (2) ovog člana propisani su članom 25. stav (4) ovog Pravilnika.

(4) Vozilo za transport (cisterna), odnosno zbirni kontejner za sirovo mlijeko koje je upotrebljivo za ishranu ljudi, ima oznaku "SIROVO MLJEKO".

Član 28.

(Obilježavanje mlijeka uslovno upotrebljivog za ishranu ljudi)

Vozilo za transport (cisterna), odnosno zbirni kontejner (kanta), u kojem je uslovno upotrebljivo mlijeko za ishranu ljudi se obilježavaju oznakom crvene boje, na kojoj je ispisan tekst "USLOVNO UPOTREBLJIVO ZA ISHRANU LJUDI". Visina slova na vozilu je 25 cm, a visina slova na kanti 10 cm.

Član 29.

(Jaja i proizvodi od jaja)

(1) Jaja pakirana u ambalažu i pojedinačni proizvodi od jaja ocijenjeni upotrebljivim za ishranu ljudi obilježavaju se na način propisan odredbama čl. 24. i 25. ovog Pravilnika.

(2) Na zbirno pakiranje stavlja se veterinarska oznaka i datum proizvodnje, tako da se veterinarska oznaka pri otvaranju poništi.

(3) Sadržaj i oblik veterinarske oznake iz stava (2) ovog člana propisani su članom 25. stav (4) ovog Pravilnika.

(4) Pored veterinarskih oznaka iz stava (2) ovog člana, na zbirnom pakiranju tečnog proizvoda od jaja mora stajati i tekst: "NEPASTERIZIRAN PROIZVOD OD JAJA, NAMIJENJEN ZA DALJU OBRADU" sa naznačenim datumom i vremenom razbijanja jaja.

Član 30.

(Ribe, rakovi, mekušci, žabe, puževi i od njih dobijeni proizvodi)

(1) Transportni kontejner (cisterna, bazen i sl.) kojim se prevozi ili isporučuje živa riba, mora biti obilježen oznakom "ŽIVA RIBA".

(2) Pojedinačno upakirana ohlađena ili smrznuta riba, rakovi, školjke, mekušci, žabe, puževi i dr. kao i njihovi proizvodi, ocijenjeni upotrebljivim za ishranu ljudi, obilježavaju se na način propisan odredbama čl. 24. i 25. ovog Pravilnika.

(3) Na zbirno, odnosno rinfuzno pakiranje (kontejner od stiropora i dr.) ohlađene ili smrznute ribe, rakova, školjki, mekušaca, žaba, puževa i dr. ocijenjenim upotrebljivim za ishranu ljudi stavlja se veterinarska oznaka i datum, tako da se ona pri otvaranju zbirnog pakiranja poništi.

(4) Sadržaj i oblik veterinarske oznake iz stava (3) ovog člana propisani su članom 25. stav (4) ovog Pravilnika.

Član 31.
(Med i proizvodi od meda)

(1) Transportni kontejner (cisterna, kanta i dr.) kojim se prevozi med u prometu, mora biti vidno obilježen oznakom "MED".

(2) Med koji je upakiran u pojedinačnu ambalažu i pojedinačni proizvodi od meda, ocijenjeni upotrebljivim za ishranu ljudi, obilježavaju se na način propisan odredbama čl. 24. i 25. ovog Pravilnika.

(3) Na zbirno pakiranje stavlja se veterinarska oznaka i datum proizvodnje, tako da se veterinarska oznaka pri otvaranju poništi.

(4) Sadržaj i oblik veterinarske oznake iz stava (3) ovog člana propisani su članom 25. stav (4) ovog Pravilnika.

Član 32.
(Drugi proizvodi)

(1) Drugi proizvodi koji nisu obuhvaćeni čl. 26., 27., 28., 29., 30. i 31. ovog Pravilnika, a koji su ocijenjeni upotrebljivim za ishranu ljudi obilježavaju se na način propisan odredbama čl. 24. i 25. ovog Pravilnika.

(2) Na zbirno pakiranje stavlja se veterinarska oznaka i datum proizvodnje, tako da se veterinarska oznaka pri otvaranju poništi.

(3) Sadržaj i oblik veterinarske oznake iz stava (2) ovog člana propisani su članom 25. stav (4) ovog Pravilnika.

Član 33.
(Proizvodi proizvedeni u sopstvenom domaćinstvu)

(1) Za proizvode životinjskog porijekla proizvedene u sopstvenom domaćinstvu/gazdinstvu, koji se stavljaju u promet (vlastite prodavnice, pijace, tržnice itd.) ne primjenjuju se odredbe čl. 24. i 25. ovog Pravilnika.

(2) Proizvođači koji stavljaju u promet proizvode iz stava (1) ovog člana moraju posjedovati dokumentaciju o obavljenom veterinarsko-zdravstvenom pregledu i potvrdu o njihovoj veterinarsko-zdravstvenoj ispravnosti, kao i registarski broj domaćinstva/gazdinstva.

(3) Ako se proizvodi iz stava (1) ovog člana daju za javnu potrošnju putem posrednika isti moraju biti vidljivo obilježeni (na proizvodu ili ambalaži) velikim štampanim slovima: "PROIZVEDENO U SOPSTVENOM DOMAĆINSTVU / GAZDINSTVU" i registarskim brojem domaćinstva/gazdinstva.

Član 34.
(Označavanje neupotrebljivih proizvoda za ishranu ljudi)

(1) Proizvodi koji su ocijenjeni neupotrebljivim za ishranu ljudi i za koje važi zabrana stavljanja u promet, označavaju se na samom proizvodu, ambalaži ili paketu sa oznakom iz člana 24. odnosno 25. ovog Pravilnika, dijagonalnim precrtavanjem dvjema paralelnim ravnim linijama, međusobno udaljenim najmanje 1 cm i različite boje od boje oznake, pri čemu svaka linija dva puta presijeca rub oznake i prelazi 1 cm preko njega. Pored linija stavlja se faksimil ovlaštenog veterinara ili veterinarskog inspektora koji je dao ocjenu neupotrebljivosti.

(2) Ako se proizvodi iz stava (1) ovog člana ne smiju na propisan način preraditi ili obraditi, to se navede u veterinarskoj potvrdi odnosno certifikatu. Navode se također i razlozi postavljanja veterinarske oznake iz stava (1) ovog člana. Takve veterinarske oznake odnosno certifikate dozvoljeno je odstraniti samo sa dozvolom i pod nadzorom ovlaštenog veterinara ili veterinarskog inspektora.

Član 35.
(Druge oznake)

Na određenim sirovinama, proizvodima ili prehrambenim proizvodima, osim veterinarske moraju biti i slijedeće oznake:

- a) tekst, "sirovo mlijeko", za sirovo mlijeko namijenjeno neposredno za ishranu ljudi;
- b) tekst, "izrađeno od sirovog mlijeka", za mliječne proizvode izrađene od sirovog mlijeka kod kojih proizvodni proces ne uključuje toplotnu obradu uključujući i termizaciju;
- c) tekst, "sirovo mlijeko za preradu", kod kojeg proizvodni proces uključuje toplotnu obradu;
- d) vrstu upotrijebljene toplotne obrade na kraju proizvodnog procesa kod termički obrađenog mlijeka i mliječnih proizvoda;
- e) rok trajanja odnosno datum upotrebe na mliječnim proizvodima kod kojih se može pojaviti rast mikroorganizama;
- f) jasno označen rok upotrebe na zamrznutom mesu za izradu proizvoda od mesa;
- g) vrste mesa upotrijebljene za proizvod od mesa, na proizvodima od mesa kod kojih iz komercijalne deklaracije to nije vidljivo;
- h) datum proizvodnje na sirovinama, proizvodima ili prehrambenim proizvodima koji se šalju na ambalažiranje odnosno preambalažiranje prilikom čega ovlašteni veterinar ili veterinarski inspektor mora imati podatke o roku odnosno datumu upotrebe;
- i) mjesec i godinu zamrzavanja za zamrznuto meso.

POGLAVLJE IV. OZNAČAVANJE ŠARŽE

Član 36.
(Obaveza proizvođača)

Proizvođač je dužan svaku ambalažnu jedinicu sirovina, proizvoda ili prehrambenog proizvoda označiti jasnom oznakom šarže, tako da je moguća njihova identifikacija i nesporna povezanost sa veterinarskom potvrdom o njihovoj zdravstvenoj ispravnosti.

Član 37.
(Važenje veterinarske oznake)

(1) Veterinarska oznaka važi samo u slučaju da je za sirovine, proizvode ili prehrambene proizvode izdata veterinarska potvrda.

(2) Originalne veterinarske potvrde čuvaju se u objektu iz kojeg se sirovine, proizvodi ili prehrambeni proizvodi otpremaju, a kopije kod ovlaštenog veterinara ili veterinarskog inspektora koji obavlja veterinarsko-zdravstvene preglede u tom objektu.

POGLAVLJE V. NAČIN I POSTUPAK IZRADE, ZADUŽENJA I RAZDUŽENJA ŽIGOVA I PEČATA

Član 38.
(Izrada žigova i pečata)

(1) Nadležno tijelo entiteta i Brčko Distrikta BiH, koje je izvršilo registraciju objekta, posebnim rješenjem daje odobrenje za izradu žiga i pečata, vodi službenu evidenciju o izrađenim žigovima i pečatima i povlači ih iz upotrebe, o čemu se donosi posebno rješenje.

(2) Troškove izrade žigova, pečata i etiketa snosi registrirani objekat, u skladu s rješenjem iz stava (1) ovog člana.

(3) Izgled žigova i pečata nalazi se u Prilogu I koji je sastavni dio ovog Pravilnika.

Član 39.
(Zaduženje i razduženje žigova i pečata)

(1) Nadležno tijelo iz člana 38. stav (1) ovog Pravilnika zadužuje imenom i prezimenom ovlaštenog veterinara ili veterinarskog inspektora za izrađene i izdate žigove i pečate za svaki objekat posebno.

(2) Nadležno tijelo iz člana 38. stav (1) ovog Pravilnika dodjeljuje jedinstvenu numeraciju koja se nalazi na svakom zaduženom žigu i pečatu za svakog ovlaštenog veterinaru ili veterinarskog inspektora koji vrši veterinarsko-zdravstveni nadzor u objektu. Broj izrađenih žigova i pečata ovisit će o obimu proizvodnje, a što određuje navedeno nadležno tijelo.

(3) Žig i pečat je vlasništvo objekta i može se koristiti samo u objektu za koji je izrađen. Žig i pečat može koristiti samo ovlašten veterinar ili veterinarski inspektor i ne smije se iznositi i koristiti van objekta.

(4) Ukoliko objekat prestane ispunjavati propisane uslove, ovlašten veterinar ili veterinarski inspektor je dužan obavijestiti nadležno tijelo iz člana 38. stav (1) ovog Pravilnika, o utvrđenom stanju, te njemu vratiti zadužene žigove i pečate, kako bi se donijelo rješenje o oglašavanju prethodno donesenog rješenja nevažećim.

Član 40.
(Ovlašteni veterinar)

(1) Ovlašten veterinar je veterinar kojeg za obavljanje pojedinačnih djelatnosti uposle ili ovlaste nadležni organi entiteta i Brčko Distrikta BiH, a po propisanoj proceduri.

(2) Za ovlaštenog veterinaru iz stava (1) ovog člana može se ovlastiti lice koje ima najmanje tri godine radnog iskustva u struci i položeni stručni ispit.

(3) Ovlaštenom veterinaru iz stava (1) ovog člana određuje se rješenjem vrsta poslova za koje se ovlašćuje.

(4) Ovlašten veterinar ima iskaznicu, čiji oblik i sadržaj, te način izdavanja i vođenja evidencije o izdatim iskaznicama propisuju nadležni organi iz stava (1) ovog člana.

(5) Nadzor nad radom ovlaštenih veterinaru vrše nadležni organi entiteta i Brčko Distrikta BiH koji su dali ovlaštenje. Ovlaštene veterinaru obavezni su jednom mjesečno dostavljati izvještaj o svome radu organima iz stava (1) ovog člana i glavnim veterinarskim inspektorima u entitetima i Brčko Distriktu BiH.

POGLAVLJE VI. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 41.
(Prijelazne odredbe)

Postojeći oblici i tekstovi veterinarskih oznaka moraju se uskladiti s odredbama ovog Pravilnika najkasnije u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Pravilnika.

Član 42.
(Stupanje na snagu)

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH", a primjenjuje se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu.

Broj 07-1-02-6662-2/09
1. oktobra 2009. godine
Sarajevo

Ministar
Mladen Zirojević, s. r.

PRIOLOG I: IZGLEO VETERINARSKIH OZNAKA

PRIMJER 1. Ovalni žig i pečat za obilježavanje mesa i organa papkara upotrebljivih za ishranu ljudi

PRIMJER 2. Okrugli žig i pečat za obilježavanje mesa i organa papkara upotrebljivih za ishranu ljudi

PRIMJER 3. Ovalni žig i pečat za obilježavanje mesa i organa kopitara i bivola upotrebljivih za ishranu ljudi

PRIMJER 4. Okrugli žig i pečat za obilježavanje mesa i organa kopitara i bivola upotrebljivih za ishranu ljudi

PRIMJER 5. Žig kojim se označava meso pregledano na trihinelozu

PRIMJER 6. Žig za označavanje mesa i organa uslovno upotrebljivih za ishranu ljudi

PRIMJER 7. Žig za označavanje mesa i organa upotrebljivih za prerađu

PRIMJER 8. Žig za označavanje mesa i organa neupotrebljivih za ishranu ljudi

PRIMJER 9. Žig za označavanje mesa i organa krupne divljači upotrebljivih za ishranu ljudi

PRIMJER 10. Žig za označavanje mesa i organa sitne divljači upotrebljivih za ishranu ljudi

PRIMJER 11. Veterinarska oznaka za pojedinačna pakiranja sirovina, proizvoda i prehrambenih proizvoda